Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (десети състав)

28 април 2022 година*

„Преюдициално запитване — Права върху интелектуална собственост — Директива 2004/48/ЕО — Член 14 — Понятието „съдебни разноски“ и понятието „други разходи“ — Отправяне на извънсъдебно предупреждение с цел да се гарантира спазването на право върху интелектуална собственост — Разходи за адвокат — Квалифициране — Национална правна уредба, която при определени условия ограничава възстановимия размер на тези разходи“

По дело C-559/20

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Landgericht Saarbrücken (Областен съд Саарбрюкен, Германия) с акт от 6 октомври 2020 г., постъпил в Съда на 26 октомври 2020 г., в рамките на производство по дело

Koch Media GmbH

срещу

FU

СЪДЪТ (десети състав),

състоящ се от: I. Jarukaitis, председател на състава, M. Ilešič (докладчик) и D. Gratsias, съдии,

генерален адвокат: M. Campos Sánchez-Bordona,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

– за Koch Media GmbH, от A. Nourbakhsch, Rechtsanwalt,

– за германското правителство, от J. Möller, M. Hellmann и U. Bartl, в качеството на представители,

– за Европейската комисия, от G. Braun, T. Scharf и S. L. Kalėda, в качеството на представители,

* Език на производството: немски.

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 11 ноември 2021 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 14 от Директива 2004/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно упражняването на права върху интелектуалната собственост (ОВ L 157, 2004 г., стр. 45; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 2, стр. 56).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между Koch Media GmbH и FU относно подлежащите на възстановяване разходи за адвокат във връзка с предупреждението, което Koch Media, преди да предяви съдебен иск, е отправило до FU, за да гарантира спазването на правата си.

Правна уредба

Правото на Съюза

Директива 2004/48

3 Съображения 10, 14 и 17 от Директива 2004/48 гласят следното:

„(10) Настоящата директива има за цел да сближи законодателните системи, за да се гарантира висока, равностойна и еднаква степен на закрила [на интелектуалната собственост] във вътрешния пазар.

[…]

(14) Мерките, предвидени в член 6, параграф 2, член 8, параграф 1 и член 9, параграф 2, трябва да се прилагат единствено по отношение на действия от търговски мащаб. Това не накърнява възможността държавите членки да прилагат тези мерки по отношение и на други действия. Действия, извършени в търговски мащаб, са действията, извършени за извличане на пряко или непряко икономическо или търговско предимство; това обикновено изключва действията, извършени от крайни потребители, които постъпват добросъвестно.

[…]

(17) Мерките, процедурите и средствата за защита, предвидени в настоящата директива, следва да се определят във всеки случай по такъв начин, че надлежно да се отчитат специфичните особености на случая, вкл[ю]чително специфичните характеристики на всяко право върху интелектуална собственост, а когато е уместно, умишленият или не[у]мишленият характер на нарушението“.

4 Съгласно член 1 от тази директива, озаглавен „Предмет“:

„Настоящата директива се отнася за мерките, процедурите и средствата за защита, които са необходими за гарантиране спазването на правата върху интелектуална собственост. По смисъла на настоящата директива терминът „права върху интелектуална собственост“ включва правата върху индустриална собственост“.

5 Член 2 от посочената директива е озаглавен „Обхват“ и предвижда в параграф 1:

„Без да се засягат средствата, които са или могат да бъдат предвидени в законодателството на Общността или в националното законодателство, доколкото тези средства могат да са по-благоприятни за притежателите на права, мерките, процедурите и средствата за защита, предвидени в настоящата директива, се прилагат в съответствие с член 3 за всички нарушения на права върху интелектуална собственост, както е предвидено в законодателството на Общността и/или в националното законодателство на съответната държава членка“.

6 Глава II от същата директива включва членове 3—15, отнасящи се до уредените от Директива 2004/48 мерки, процедури и средства за защита.

7 Член 3 от Директива 2004/48, озаглавен „Общо задължение“, гласи:

„1. Държавите членки предвиждат мерки, процедури и средства [за защита], които са необходими за гарантиране [спазването] на права[та] върху интелектуалната собственост, обхванати от настоящата директива. Тези мерки, процедури и средства за защита са лоялни и справедливи и не могат да бъдат ненужно сложни или скъпи, нито да са свързани с неразумни срокове или с неоправдани забавяния.

2. Също така тези мерки, процедури и средства за защита са ефективни, пропорционални и разубеждаващи и се прилагат по начин, чрез който се избягва създаването на препятствия пред законната търговия и се предвиждат предпазни механизми срещу злоупотреба с тях“.

8 Съгласно член 13 от тази директива, озаглавен „Обезщетение за вреди“:

„1. Държавите членки гарантират, че по заявление на увредената страна компетентните съдебни органи постановяват на нарушителя, който съзнателно или при разумни основания да съзнава това е предприел действия, с които е нарушил права, да заплати на притежателя на правата обезщетение съобразно действителните вреди, понесени от последния в резултат на нарушението.

Когато съдебните органи определят обезщетението:

а) те вземат предвид всички приложими аспекти, като например отрицателните икономически последствия, включително пропусната печалба, които увредената страна е понесла, цялата несправедливо получена печалба от нарушителя, а когато е уместно, елементи, които са различни от стопанските фактори, като например моралната щета, причинена на притежателя на правото поради нарушението;

или

б) като алтернатива на посоченото в буква а) те могат, когато е уместно, да определят обезщетението като еднократна сума въз основа на следните елементи: най-малкото размера на лицензионните и авторските възнаграждения и хонорари, които биха били дължими, в случа[й] че нарушителят е поискал официално разрешение да ползва въпросното право върху интелектуална собственост.

2. Когато нарушителят несъзнателно или без разумни основания да е съзнавал това е предприел действия, с които е нарушил права, държавите членки могат да установят, че съдебните органи могат да постановят да се възстанови печалбата или [да се плати обезщетение за вредите], които могат предварително да бъдат установени“.

9 Член 14 от посочената директива, озаглавен „Съдебни разноски“, гласи:

„Държавите членки гарантират, че [направените] от [спечелилата делото] страна разумни и пропорционални съдебни разноски и други разходи са за сметка на [загубилата делото] страна, освен ако това не се позволява от съображения за справедливост“.

Директива 2001/29/ЕО

10 Член 1 („Обхват“) от Директива 2001/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2001 година относно хармонизирането на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество (ОВ L 167, 2001 г., стр. 10; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 1, стр. 230) предвижда в параграф 2:

„[…] [Н]астоящата директива запазва и не засяга по никакъв начин съществуващите разпоредби на Общността, отнасящи се до:

а) правната закрила на компютърните програми;

[…]“.

11 Член 8 от тази директива, озаглавен „Санкции и средства за правна защита“, предвижда в параграф 2:

„Всяка държава членка взема необходимите мерки, за да гарантира притежателите на права, чиито интереси са засегнати от нарушаващата дейност, извършена на [нейна] територия, да могат да предявят иск за щети и/или да поискат налагането на съдебна забрана и при необходимост изземване на материала на нарушението, както и на съоръжения, продукти или компоненти, посочени в член 6, параграф 2“.

Директива 2009/24/ЕО

12 Директива 2009/24/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 година относно правната закрила на компютърните програми (ОВ L 111, 2009 г., стр. 16) кодифицира и отменя Директива 91/250/ЕИО на Съвета от 14 май 1991 година относно правната защита на компютърните програми (ОВ L 122, 1991 г., стр. 42; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 1, стр. 114).

13 Член 1 от Директива 2009/24, озаглавен „Обект на закрила“, гласи в параграф 1:

„В съответствие с разпоредбите на настоящата директива държавите членки закрилят с авторско право компютърните програми като литературни произведения по смисъла на [Бернската конвенция за закрила на литературните и художествените произведения, подписана в Берн на 9 септември 1886 г. (Парижки акт от 24 юли 1971 г.), в редакцията ѝ след изменението от 28 септември 1979 г.]. За целите на настоящата директива, понятието „компютърни програми“ включва подготвителен материал за разработването им“.

14 Член 7 от посочената директива, озаглавен „Специални мерки за закрила“, предвижда в параграф 1:

„Без да се засягат разпоредбите на членове 4, 5 и 6, държавите членки предвиждат, в съответствие със своите национални законодателства, подходящи мерки срещу лице, което извършва което и да било от следните действия:

а) каквото и да е действие по пускането в обращение на копие от компютърна програма, като знае или има основание да предполага, че това копие е незаконно;

[…]“.

Германското право

15 Член 97а („Предупреждение“) от Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte — Urheberrechtsgesetz (Закон за авторското право и сродните му права) от 9 септември 1965 г. (BGBl. 1965 I, стр. 1273), в приложимата му към спора по главното производство редакция (наричан по-нататък „UrhG“), гласи следното:

„1) Преди да предяви правата си по съдебен ред, увреденото лице следва да отправи до нарушителя предупреждение, че му забранява съответното действие, и да му даде възможност да уреди спора чрез поемане на задължение за неизвършване на това действие, скрепено с подходяща договорна санкция.

2) В предупреждението трябва по ясен и разбираем начин:

1. да се посочи името или фирмата на увреденото лице, ако предупреждението не се отправя от самото увредено лице, а от представител;

2. да се опише точно правонарушението;

3. да се представи разбивка на всяко плащане, поискано като обезщетение за вреди или възстановяване на разноски, и

4. в случай че се иска поемане на задължение за неизвършване на определени действия, да се посочи доколко предложеното задължение надхвърля нарушението, за което се отправя предупреждението.

Предупреждение, което не отговаря на условията по първо изречение, не поражда действие.

3) Когато предупреждението е основателно и отговаря на условията по параграф 2, първо изречение, точки 1—4, може да се иска възстановяване на необходимите разходи. Що се отнася до адвокатските услуги, възстановяването на необходимите разходи се ограничава спрямо законоустановената тарифа за адвокатските възнаграждения до сума, съответстваща на цена на иск за забрана и преустановяване на нарушение от 1000 EUR, когато предупреденото лице:

1. е физическо лице, което не използва за търговската си дейност или дейността си като самонаето лице произведения или други обекти на закрила съгласно настоящия закон и

2. вече не е задължено да преустанови извършването на определени действия поради договорно право на отправилия предупреждението или поради влязло в сила съдебно решение или временна мярка.

Цената на иска, посочена във второ изречение, е меродавна и в случай че правото да се иска забрана и правото да се иска преустановяване на нарушението са предявени паралелно. Второ изречение не се прилага, ако посочената цена е несправедлива предвид особените обстоятелства на конкретния случай.

[…]“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

16 Koch Media притежава за територията на Федерална република Германия права на интелектуална собственост върху компютърната игра „This War of Mine“. Става въпрос за компютърна игра, която е пусната на пазара през ноември 2014 г. и която по сведения на Koch Media е получила германската награда за компютърна игра. Според акта за преюдициално запитване продажната цена на произведението на съответния пазар е достигнала суми над 30 EUR в първите месеци след публикуването му.

17 Тъй като счита, че предлагайки тази компютърна игра чрез интернет връзката си на платформа за обмен на файлове за изтегляне в рамките на мрежа с равноправен достъп (peer-to-peer), FU, физическо лице, е извършило редица нарушения срещу правата му върху интелектуална собственост, Koch Media възлага на адвокатска кантора да защити тези права, по-специално като на основание член 97a от UrhG отправи до FU предупреждение да преустанови въпросните действия.

18 С писмо от 9 април 2015 г. адвокатите на Koch Media предлагат на FU начин за доброволно уреждане на спора, като искат от него да се задължи, под страх от договорна санкция, да спре да предоставя тази компютърна игра на публично разположение за изтегляне от платформа за споделяне на файлове, както и да заплати обезщетение за вреди.

19 Тъй като FU се съгласява само да преустанови действията си, но не и да заплати обезщетение за вреди, Koch Media предявява иск за обезщетение пред Amtsgericht Saarbrücken (Районен съд Саарбрюкен, Германия). С решение от 29 януари 2020 г. този съд уважава иска, като констатира, че между 26 и 28 ноември 2014 г. FU чрез интернет връзката си е предложило най-малкото тринадесет пъти въпросната компютърна игра за изтегляне от платформа за обмен на файлове. Освен това посоченият съд осъжда FU да заплати

съдебните разноски, включително сумата от 124 EUR, заедно с лихви, представляваща разходите за адвокат, които Koch Media е направило, за да предяви чрез отправяне на предупреждение правото си да иска преустановяване на нарушението.

20 Тъй като смята, че трябва да му бъдат възстановени всичките разходи за извънсъдебна адвокатска помощ, които в случая възлизат на 984,60 EUR, при цена на иска от 20 000 EUR, Koch Media подава въззивна жалба срещу това решение пред запитващата юрисдикция, Landgericht Saarbrücken (Областен съд Саарбрюкен, Германия).

21 Запитващата юрисдикция посочва, че в германското право възстановяването на разходите за адвокат, които са направени в досъдебната фаза на спор за защита на права върху интелектуална собственост и са свързани с упражняването на правото да се иска преустановяване на нарушение, е уредено в член 97a от UrhG. Съгласно тази разпоредба притежателят на нарушеното авторско право можел по принцип да изисква възстановяване на „необходимите разходи“. В това отношение, от една страна, от член 97a, параграф 3, второ изречение от UrhG следвало, че когато става въпрос за възстановяване на суми от физически лица, германският законодател по принцип определя горна граница от 1 000 EUR за цената на иска, което означавало, че голяма част от разходите за адвокат оставали в тежест на притежателя на правата върху интелектуална собственост. От друга страна, от член 97a, параграф 3, четвърто изречение от UrhG следвало, че при „несправедливост“ компетентният съд може по изключение да не се съобрази с тази горна граница. За сметка на това от практиката на Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд, Германия) било видно, че когато притежател на права върху нови филми, музика или DVD предявява правото си да иска преустановяване на нарушение, цената на иска при всички положения е над 10 000 EUR.

22 В този контекст запитващата юрисдикция иска да установи, първо, дали разходите за адвокат във връзка с процесното предупреждение представляват „съдебни разноски“ или „други разходи“ по член 14 от Директива 2004/48, „обезщетения за вреди“ по член 13 от нея или пък изобщо не попадат в обхвата на тази директива.

23 Според запитващата юрисдикция целта на предупреждението по член 97a от UrhG е двояка, а именно, от една страна, да се избегне съдебният процес чрез доброволно уреждане на спора между страните и от друга страна, в случай на съдебен процес да не се стигне до осъждане на притежателя на правото на интелектуална собственост да заплати съдебните разноски, ако същият предяви иск за преустановяване на нарушението, без преди това да е отправил предупреждение, и ответникът веднага признае този иск за основателен.

24 Второ, тя иска да установи дали с оглед на изводите от решение от 28 юли 2016 г., United Video Properties (C-57/15, EU:C:2016:611), приложимите директиви трябва да се тълкуват в смисъл, че поначало разходите за отправяне на предупреждение подлежат на пълно възстановяване и когато нарушението на права върху интелектуална собственост е извършено от физически лица, които не преследват никакви професионални или търговски интереси, както и дали определени фактори могат да са основание за възстановяване само на минимална част от тези разходи. При утвърдителен отговор запитващата юрисдикция иска да разбере кои разходи тогава подлежат на възстановяване.

25 Трето, съгласно член 14 от Директива 2004/48 разходите за адвокат, направени от спечелилата делото страна, по правило са за сметка на загубилата делото страна, освен когато това не се позволява от съображения за справедливост. С член 97a, параграф 3,

четвърто изречение от UrhG обаче се обръщало отношението между това правило и неговото изключение. Така съгласно тази разпоредба горната граница от 1000 EUR за цената на иска, меродавна за определянето на съдебните разноски, не се прилагала само в особената хипотеза, когато с оглед на обстоятелствата по конкретния случай тази цена се явява несправедлива.

26 В заключение тази юрисдикция уточнява, че преюдициалното запитване се вписва в контекста на голям брой висящи пред нея спорове, чието разрешаване, що се отнася до възстановяването на разходите за адвокат във връзка с досъдебната фаза на спор за защита на права върху интелектуална собственост, зависи от тълкуването на правото на Съюза и че в това отношение германската съдебна практика е твърде разнопосочна.

27 При това положение Landgericht Saarbrücken (Областен съд Саарбрюкен) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1. а) Следва ли член 14 от Директива 2004/48 да се тълкува в смисъл, че обхваща като „съдебни разноски“ или като „други разходи“ необходимите разходи за адвокат, които притежателят на права върху интелектуална собственост по смисъла на член 2 от Директива 2004/48 е направил във връзка с предявяването на тези права чрез отправянето на извънсъдебно предупреждение към нарушителя да преустанови нарушението?

б) При отрицателен отговор на първия въпрос, буква а): трябва ли член 13 от Директива 2004/48 да се тълкува в смисъл, че обхваща посочените в първия въпрос, буква а) разходи за адвокат като обезщетение?

2. а) Трябва ли правото на Съюза, по-специално с оглед на

– членове 3, 13 и 14 от Директива 2004/48,

– член 8 от Директива 2001/29 и

– член 7 от Директива 2009/24,

да се тълкува в смисъл, че притежател на права на интелектуална собственост по смисъла на член 2 от Директива 2004/48 по принцип има право на възстановяване на пълните разходи за адвокат, посочени в първия въпрос, буква а), и при всички случаи на разумна и съществена част от тях, дори ако:

– преследваното нарушение на права е извършено от физическо лице извън професионалната или търговската му дейност и

– в тази хипотеза националната правна уредба предвижда, че такива разходи за адвокат обикновено могат да бъдат възстановени само по намалена цена на иска?

б) При утвърдителен отговор на втория въпрос, буква а): трябва ли посоченото във втория въпрос, буква а) право на Съюза да се тълкува като означаващо, че изключение от посочения във втория въпрос, буква а) принцип, съгласно който на притежателя на права трябва да бъдат възстановени изцяло или при всички случаи разумна и съществена част от тях посочените в първия въпрос, буква а) разходи за адвокат,

като се вземат предвид други фактори (като например актуалността на произведението, продължителността на публикуването и обстоятелството, че нарушението е извършено от физическо лице извън кръга на неговите търговски или професионални интереси),

е допустимо дори ако нарушаването на права на интелектуална собственост по смисъла на член 2 от Директива 2004/48 се състои в обмен на файлове, тоест предоставяне на произведението на публично разположение чрез предлагането му за безплатно изтегляне от всички участници в свободно достъпна платформа за обмен без управление на цифровите права?“.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

28 С първия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да установи дали член 14 от Директива 2004/48 трябва да се тълкува в смисъл, че разходите, които притежателят на права върху интелектуална собственост е направил, за да бъде представляван от адвокат, който да осигури спазването на тези права по извънсъдебен път, като например разходите за отправяне на предупреждение, попадат в обхвата на понятието „съдебни разноски“ или „други разходи“ по смисъла на тази разпоредба. При условията на евентуалност тя иска да установи дали тези разходи попадат в обхвата на понятието „обезщетение за вреди“ по смисъла на член 13 от тази директива.

29 Както се посочва в съображение 10 от Директива 2004/48, нейната цел е да сближи законодателствата на държавите членки, що се отнася до способите, чрез които може да се осигури спазването на правата върху интелектуалната собственост, за да се гарантира висока, равностойна и еднаква степен на закрила на интелектуалната собственост във вътрешния пазар.

30 За тази цел в съответствие с член 1 от Директива 2004/48 последната се отнася до всички мерки, процедури и средства за защита, необходими за да се гарантира спазването на правата върху интелектуална собственост. В член 2, параграф 1 от тази директива се уточнява, че тези мерки, процедури и средства за защита се прилагат за всички нарушения на тези права, както е предвидено в законодателството на Съюза и/или в националното законодателство на съответната държава членка.

31 Разпоредбите на Директива 2004/48 целят да уредят не всички аспекти на правата върху интелектуална собственост, а само тези, които са свързани, от една страна, със спазването на тези права и от друга страна, с нарушенията на последните, като изискват наличието на ефективни способи за правна защита, предназначени да предотвратят, преустановят или поправят всяко нарушение на съществуващо право върху интелектуална собственост (вж. решение от 16 юли 2015 г., Diageo Brands, C-681/13, EU:C:2015:471, т. 73 и цитираната съдебна практика).

32 Освен това при приемането на тази директива законодателят на Съюза е избрал да извърши минимална хармонизация, що се отнася до спазването на правата върху интелектуална собственост като цяло (решение от 9 юли 2020 г., Constantin Film Verleih, C-264/19, EU:C:2020:542, т. 36 и цитираната съдебна практика).

33 Въпреки това следва да се отбележи, както по същество прави и генералният адвокат в точка 44 от заключението си, че с оглед на целта си да гарантира висока степен на закрила на интелектуалната собственост Директива 2004/48 се прилага както за съдебните, така и за извънсъдебните процедури, тъй като тези два вида процедури могат да се окажат необходими, за да се гарантира спазването на правата върху интелектуална собственост.

34 Съответно Съдът вече е постановил, че предшестващото иска за обезщетение отделно производство — като например това по искането за информация — в което на основание член 8, параграф 1, буква в) от Директива 2004/48 ищецът иска от доставчика на услуги за достъп до интернет информацията, чрез която да бъдат идентифицирани клиентите му, за да може надлежно да предяви иск срещу предполагаемите нарушители, отговаря на предвидения в тази разпоредба критерий, а именно съответното искане да е във връзка с „производство за нарушаване на право върху интелектуална собственост“ (вж. в този смисъл решение от 17 юни 2021 г., M.I.C.M., C-597/19, EU:C:2021:492, т. 81 и 82).

35 Щом като отправянето на извънсъдебно предупреждение представлява начин за доброволно уреждане на спора преди предявяването на същинския съдебен иск, няма как да се счита, че не попада в приложното поле на Директива 2004/48.

36 Що се отнася до това дали разходите във връзка с предупреждението се обхващат от понятията „съдебни разноски“ или „други разходи“ по смисъла на член 14 от Директива 2004/48 или пък от понятието „обезщетение за вреди“ по смисъла на член 13 от нея, следва да се констатира, че текстът на член 14 от Директива 2004/48 се отнася не само до „съдебните разноски“ в тесен смисъл, но и до направените от „спечелилата делото страна“ „други разходи“.

37 Тази разпоредба цели да засили равнището на закрила на интелектуалната собственост, като предотврати вероятността засегнатата страна да бъде разубедена да започне съдебно производство за защита на своите права (решение от 16 юли 2015 г., Diageo Brands, C-681/13, EU:C:2015:471, т. 77 и цитираната съдебна практика).

38 Така преследваната с тази разпоредба специфична цел изцяло се вписва в целта, към която най-общо се стреми Директива 2004/48, а именно сближаването на законодателствата на държавите членки, за да се гарантира висока, равностойна и еднаква степен на закрила на интелектуалната собственост. Съобразно тези цели, нарушителят на права върху интелектуална собственост трябва в общи линии да понесе изцяло финансовите последици от своето поведение (вж. в този смисъл решение от 18 октомври 2011 г., Realchemie Nederland, C-406/09, EU:C:2011:668, т. 49).

39 С оглед на тези цели, както и на широката и обща формулировка на член 14 от Директива 2004/48, в който се говори за „спечелилата делото страна“ и за „загубилата делото страна“, без да се добавя някакво уточнение и без да се определя някакво ограничение по отношение на естеството на производството, към което трябва да се прилага установеното в този член правило, посочената разпоредба се прилага към съдебните разноски, направени в рамките на всяко производство, което попада в приложното поле на тази директива (решение от 16 юли 2015 г., Diageo Brands, C-681/13, EU:C:2015:471, т. 78).

40 При разширително тълкуване на член 14 от Директива 2004/48 в смисъл, че той изисква загубилата делото страна по правило да понесе другите разходи, направени от спечелилата делото страна, без да се уточнява естеството на тези разходи, възниква опасност на този

член да се припише прекомерно по обхват приложно поле, лишавайки съответно член 13 от тази директива от неговото полезно действие (решение от 28 юли 2016 г., United Video Properties, C-57/15, EU:C:2016:611, т. 36).

41 Така в точка 36 от решение от 28 юли 2016 г., United Video Properties (C-57/15, EU:C:2016:611), Съдът постановява, че член 14 от Директива 2004/48 трябва да се тълкува в смисъл, че „други разходи“ по смисъла на тази разпоредба са само разходите, които са пряко и тясно свързани със съответното съдебно производство.

42 Вярно е, както се приема в решение от 28 юли 2016 г., United Video Properties (C-57/15, EU:C:2016:611), предвид особеностите на делото, довело до постановяването му, че за да подлежат на възстановяване, „другите разходи“ по смисъла на член 14 от Директива 2004/48 трябва да отговарят на тези критерии, но същевременно това важи на още по-силно основание за визираните в тази разпоредба „съдебни разноски“.

43 Що се отнася до въпроса дали разходите във връзка с отправянето на предупреждение представляват „съдебни разноски“ или „други разходи“ по смисъла на член 14 от Директива 2000/48, следва да се отбележи, че действително няма как разходите във връзка с отправянето на предупреждение да се окачествят като „съдебни разноски“ по смисъла на тази разпоредба, щом като на този етап все още няма висящ съдебен спор, но същевременно в Директива 2004/48 няма нищо, което да е пречка тези разходи да бъдат окачествени като „други разходи“, независимо от факта, че на този досъдебен етап все още не е ясно дали впоследствие съответният притежател на правото върху интелектуална собственост ще започне съдебно дело, или не, или дали предложението му за доброволно уреждане на спора ще бъде прието, или не, от предполагаемия нарушител.

44 Тъй като отправянето на предупреждение представлява процедура, която е необходима, за да се гарантира спазването на правата върху интелектуална собственост и има за цел да избегне или дори да замести евентуално последващо съдебно производство, следва да се приеме, че по същите причини като изложените в точки 32—35 от настоящото решение разходите за адвокатска помощ и представителство в тази процедура попадат в обхвата на понятието „други разходи“ по смисъла на член 14 от Директива 2004/48.

45 С оглед на гореизложените съображения на първия въпрос следва да се отговори, че член 14 от Директива 2004/48 трябва да се тълкува в смисъл, че разходите, които притежателят на права върху интелектуална собственост е направил, за да бъде представляван от адвокат, който да осигури спазването на тези права по извънсъдебен път, като например разходите за отправяне на предупреждение, попадат в обхвата на понятието „други разходи“ по смисъла на тази разпоредба.

По втория въпрос

46 Като начало следва да се припомни, че в рамките на въведеното с член 267 ДФЕС производство за сътрудничество между националните юрисдикции и Съда задачата на последния е да даде на националния съд полезен отговор, който да му позволи да реши спора, с който е сезиран. С оглед на това при необходимост Съдът трябва да преформулира въпросите, които са му зададени (решение от 21 декември 2021 г., Randstad Italia, C-497/20, EU:C:2021:1037, т. 42 и цитираната съдебна практика).

47 Именно в тази връзка следва да се приеме, че с втория си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали член 14 от Директива 2004/48 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, която предвижда, че когато нарушението на право върху интелектуална собственост е извършено от физическо лице извън професионалната или търговската му дейност, визираните с тази разпоредба „други разходи“, които притежателят на това право може да претендира, се възстановяват във фиксиран размер, изчисляван на базата на ограничена по силата на тази правна уредба цена на иска, освен ако националният съд не счете, че предвид специфичните особености на разглеждания от него случай прилагането на подобно ограничение е несправедливо. При утвърдителен отговор запитващата юрисдикция иска също да разбере кои са факторите, които евентуално трябва да вземе предвид, за да определи дали тези разходи са разумни и пропорционални по смисъла на въпросния член 14.

48 На първо място, член 14 от Директива 2004/48 изисква разумните и пропорционални съдебни разноски и другите разходи, направени от спечелилата делото страна, по правило да бъдат понесени от загубилата делото страна.

49 От една страна, член 14 от тази директива задължава държавите членки да гарантират възстановяването единствено на „разумните“ съдебни разноски. Това изискване, което важи както за „съдебните разноски“, така и за „другите разходи“ по смисъла на тази разпоредба, отразява общото задължение, предвидено в член 3, параграф 1 от Директива 2004/48, съгласно което държавите членки трябва да следят за това да не са ненужно скъпи мерките, процедурите и средствата за защита, които са необходими, за да се гарантира спазването на правата върху интелектуалната собственост, обхванати от тази директива (вж. в този смисъл решение от 28 юли 2016 г., United Video Properties, C-57/15, EU:C:2016:611, т. 24).

50 Съответно Съдът е постановил, че не са разумни прекомерните разходи, направени в резултат на договорени между спечелилата делото страна и нейния адвокат необичайно високи хонорари или в резултат на адвокатски услуги, които не се считат за необходими за гарантиране на спазването на съответното право върху интелектуална собственост (вж. в този смисъл решение от 28 юли 2016 г., United Video Properties, C-57/15, EU:C:2016:611, т. 25).

51 От друга страна, член 14 от Директива 2004/48 предвижда, че съдебните разноски и другите разходи, които трябва да понесе загубилата делото страна, следва да са „пропорционални“.

52 В това отношение Съдът е постановил, че въпросът дали тези разходи са пропорционални не би могъл да се преценява отделно от разходите, които спечелилата делото страна действително е направила за адвокатска помощ, стига същите да са разумни по смисъла на точка 49 от настоящото решение. Всъщност макар изискването за пропорционалност да не означава, че загубилата делото страна трябва непременно да възстанови всички направени от другата страна разходи, то все пак предполага спечелилата делото страна да има право на възстановяване поне на една значителна и подходяща част от разумните разходи, които действително е направила (вж. в този смисъл решение от 28 юли 2016 г., United Video Properties, C-57/15, EU:C:2016:611, т. 29).

53 Освен това, що се отнася в частност до положението на физическо лице, което извън професионалната си или търговска дейност е нарушило право върху интелектуална собственост, следва да се отбележи, че видно от съображение 14 от Директива 2004/48,

условието нарушенията да са извършени в търговски мащаб, за да попадат в приложното поле на тази директива, трябва да се прилага само за мерките, свързани с доказателствата, за мерките, свързани с правото на информация, и за временните и предпазните мерки по глава II от тази директива, без да се накърнява възможността държавите членки да прилагат тези мерки и по отношение на действия, които не са извършени в търговски мащаб (вж. в този смисъл решение от 17 юни 2021 г., M.I.C.M., C-597/19, EU:C:2021:492, т. 88).

54 Това условие обаче не важи за „съдебните разноски“ и за „другите разходи“ по член 14 от Директива 2004/48. Следователно съгласно тази разпоредба отделният нарушител може по принцип да бъде осъден да заплати на притежателя на права върху интелектуална собственост всички тези разходи, стига те да са разумни и пропорционални (вж. по аналогия решение от 17 юни 2021 г., M.I.C.M., C-597/19, EU:C:2021:492, т. 89).

55 Съдът все пак признава, че когато транспонират във вътрешния си правен ред общото правило, предвидено в член 14 от Директива 2004/48, държавите членки могат да предвидят фиксирани тарифи. Същевременно той уточнява, че тези тарифи трябва да гарантират, че разходите, които по силата на транспониращата национална правна уредба могат да се възложат в тежест на загубилата делото страна, са разумни и че максималните суми, които могат да се претендират за такива разходи, няма да са и прекалено ниски в сравнение с обичайно прилаганите в областта на интелектуалната собственост адвокатски тарифи (вж. в този смисъл решение от 28 юли 2016 г., United Video Properties, C-57/15, EU:C:2016:611, т. 25, 26, 30 и 32).

56 Всъщност, ако нарушителят може да бъде осъден да възстанови само една малка част от разумните разходи за адвокат, които притежателят на нарушеното право на интелектуална собственост е направил, разубеждаващият ефект на иска за установяване на нарушение би бил сериозно намален, в разрез с общото задължение по член 3, параграф 2 от Директива 2004/48 и с преследваната с тази директива основна цел да се гарантира висока степен на закрила на интелектуалната собственост във вътрешния пазар, която цел е изрично посочена в съображение 10 от същата директива, в съответствие с член 17, параграф 2 от Хартата на основните права на Европейския съюз (вж. в този смисъл решение от 28 юли 2016 г., United Video Properties, C-57/15, EU:C:2016:611, т. 27).

57 Освен това националният съд трябва също така да гарантира, че предвидимият размер на съдебните разноски, които биха могли да бъдат присъдени на притежателя на права върху интелектуална собственост, не е такъв, че да разубеди същия да брани правата си по съдебен ред, като се има предвид какви суми остават за негова сметка като извънсъдебни разноски и каква е ползата от тях за целите на иска за обезщетение за вреди (вж. в този смисъл решение от 9 юли 2016 г., Hansson, C-481/14, EU:C:2016:419, т. 63).

58 На второ място, освен проверка дали подлежащите на възстановяване разходи са разумни и пропорционални, член 14 от Директива 2004/48 предвижда, че общото правило за разпределяне на тези разходи не се прилага, ако справедливостта забранява да се изисква от загубилата делото страна възстановяване на направените от спечелилата делото страна разходи, дори същите да са разумни и пропорционални.

59 Съдът е постановил, че тази разпоредба визира национални правила, позволяващи на съда в особен случай, в който прилагането на общия режим в областта на съдебните разноски би довело до резултат, който се счита за несправедлив, да се отклони по изключение от общото

правило. Той обаче уточнява, че справедливостта, поради самото си естество, не би могла да обоснове общо и безусловно изключване на възможността за възстановяване на разноските, които надхвърлят определен праг (вж. в този смисъл решение от 28 юли 2016 г., United Video Properties, C-57/15, EU:C:2016:611, т. 31).

60 На трето място, съгласно член 14 от Директива 2004/48, тълкуван с оглед на съображение 17 от нея, националната правна уредба, транспонираща този член 14, трябва при всяко положение да позволява на съда, който се произнася по съдебните разноски, да отчете специфичните особености на отделния случай.

61 Така във връзка с тези специфични особености националният съд би могъл по-специално да отчете актуалността на произведението, продължителността на публикуването, фактът, че правонарушението е извършено от физическо лице извън професионалната или търговската му дейност, а също и, както следва от съображение 17 от Директива 2004/48, специфичните характеристики на съответното право върху интелектуална собственост и евентуално умишления или неумишлен характер на извършеното правонарушение.

62 Освен това при отчитането на специфичните особености на отделния случай е необходимо също така запитващата юрисдикция да може да провери — в съответствие с предвиденото в член 3 от Директива 2004/48 общо задължение — в частност че искането за присъждане на съдебни разноски поради направените разходи за отправяне на предупреждение е честно, справедливо и не представлява злоупотреба (вж. в този смисъл решение от 17 юни 2021 г., M.I.C.M., C-597/19, EU:C:2021:492, т. 93 и 94).

63 Що се отнася до спорната в главното производство национална правна уредба, а именно член 97a от UrhG, същият предвижда, че подлежащите на възстановяване разходи са ограничени поради прилаганата по отношение на тях максимална цена на иска от 1 000 EUR, когато предупреденото лице е физическо лице, което не използва за търговската си дейност или дейността си като самонаето лице произведения или други обекти на закрила. Член 97a, параграф 3, четвърто изречение обаче предвижда изключение, когато предвид особените обстоятелства на конкретния случай въпросната цена на иска е несправедлива.

64 Член 14 от Директива 2004/48 допуска такава правна уредба, щом като същата има за цел да гарантира, че понасяните от загубилата делото страна разходи са разумни и пропорционални, доколкото дава възможност на съда, който се произнася по съдебните разноски, да отчете специфичните особености на отделния случай.

65 При това положение на втория въпрос следва да се отговори, че член 14 от Директива 2004/48 трябва да се тълкува в смисъл, че допуска национална правна уредба, която предвижда, че когато нарушението на право върху интелектуална собственост е извършено от физическо лице извън професионалната или търговската му дейност, визираните с тази разпоредба „други разходи“, които притежателят на това право може да претендира, се възстановяват във фиксиран размер, изчисляван на базата на ограничена по силата на тази правна уредба цена на иска, освен ако националният съд не счете, че предвид специфичните особености на разглеждания от него случай прилагането на подобно ограничение е несправедливо.

По съдебните разноски

66 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (десети състав) реши:

1) **Член 14 от Директива 2004/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно упражняването на права върху интелектуалната собственост трябва да се тълкува в смисъл, че разходите, които притежателят на права върху интелектуална собственост е направил, за да бъде представляван от адвокат, който да осигури спазването на тези права по извънсъдебен път, като например разходите за отправяне на предупреждение, попадат в обхвата на понятието „други разходи“ по смисъла на тази разпоредба.**

2) **Член 14 от Директива 2004/48 трябва да се тълкува в смисъл, че допуска национална правна уредба, която предвижда, че когато нарушението на право върху интелектуална собственост е извършено от физическо лице извън професионалната или търговската му дейност, визираните с тази разпоредба „други разходи“, които притежателят на това право може да претендира, се възстановяват във фиксиран размер, изчисляван на базата на ограничена по силата на тази правна уредба цена на иска, освен ако националният съд не счете, че предвид специфичните особености на разглеждания от него случай прилагането на подобно ограничение е несправедливо.**

Подписи